

SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN PLATFORMALARNING AFZALLIKLARI VA MUAMMOLARI

Ashurova Munisa Muxiddinovna

*University of Business and Science Toshkent filiali "Aniq fanlar" kafedrasida
o'qituvchisi*

Aktamov Muslimbek Azamat o'g'li

*University of Business and Science
"Aniq fanlar" kafedrasida o'qituvchisi*

Bozorov Asliddin Raxmatulloyevich

*University of Business and Science Toshkent filiali axborot xavfsizligi
yo'nalishi I bosqich talabasi*

Annotatsiya. Mazkur maqolada sun'iy intellektga asoslangan platformalarning zamonaviy jamiyat rivojlanishidagi o'rni, ularning afzalliklari va mavjud muammolari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim, tibbiyot, biznes va sanoat sohalaridagi qo'llanilishi o'rganildi. Shuningdek, axborot xavfsizligi, maxfiylik, algoritmik xatoliklar va etik muammolar kabi salbiy jihatlar ham ko'rib chiqildi. Tadqiqot natijalari sun'iy intellekt platformalari iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishning muhim omili ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, raqamli texnologiyalar, mashinali o'qitish, avtomatlashtirish, innovatsiyalar, ma'lumotlar tahlili, axborot xavfsizligi.

Аннотация. В данной статье рассматриваются преимущества и проблемы платформ, основанных на искусственном интеллекте. Анализируются возможности применения технологий искусственного интеллекта в образовании, медицине, бизнесе и промышленности. Особое внимание уделено вопросам информационной безопасности, конфиденциальности данных и этическим аспектам использования искусственного интеллекта.

Ключевые слова: искусственный интеллект, цифровые технологии, машинное обучение, автоматизация, инновации.

Abstract. This article examines the advantages and challenges of artificial intelligence-based platforms. The study analyzes the application of artificial intelligence technologies in education, healthcare, business, and industry. Particular

attention is paid to issues of data privacy, information security, algorithmic bias, and ethical concerns. The results indicate that AI-based platforms are becoming a key driver of economic and social development.

Keywords: artificial intelligence, machine learning, automation, innovation, digital technologies, information security.

So‘nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida sun‘iy intellekt (SI) texnologiyalari dunyoning ko‘plab mamlakatlarida iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotning muhim omiliga aylandi. Sun‘iy intellekt inson aqli faoliyatiga xos bo‘lgan o‘rganish, tahlil qilish, mantiqiy fikrlash va qaror qabul qilish kabi jarayonlarni kompyuter tizimlari yordamida amalga oshirish imkonini beradi.

Bugungi kunda ChatGPT, Gemini, Claude, Copilot va boshqa ko‘plab platformalar ta‘lim, biznes, tibbiyot hamda davlat boshqaruvi tizimlarida keng qo‘llanilmoqda. Ushbu platformalar katta hajmdagi ma‘lumotlarni qayta ishlash va murakkab masalalarni hal etishda samarali vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Shu bilan birga, sun‘iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi qator muammolarni ham keltirib chiqarmoqda. Xususan, shaxsiy ma‘lumotlar xavfsizligi, algoritmik tarafkashlik, etik masalalar va mehnat bozoridagi o‘zgarishlar dolzarb mavzulardan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi sun‘iy intellektga asoslangan platformalarning afzalliklari va muammolarini ilmiy adabiyotlar asosida tahlil qilish hamda ularning istiqbolli rivojlanish yo‘nalishlarini aniqlashdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot davomida ilmiy tahlil, qiyosiy tahlil, statistik ma‘lumotlarni umumlashtirish va adabiyotlar sharhi metodlaridan foydalanildi. Sun‘iy intellekt bo‘yicha xalqaro va mahalliy ilmiy manbalar o‘rganilib, ularning natijalari tizimli ravishda tahlil qilindi.

Adabiyotlar tahlili

Sun‘iy intellekt sohasida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar texnologiyaning nazariy va amaliy jihatlarini keng yoritib beradi.

Russell va Norvig (2021) sun‘iy intellektni aqlli agentlar tizimi sifatida tavsiflab, uning nazariy asoslarini ishlab chiqqan. Mualliflarning fikricha, SI

insonning intellektual faoliyatini modellashtirish orqali murakkab masalalarni hal etishga xizmat qiladi.

Goodfellow, Bengio va Courville (2016) chuqur o'qitish texnologiyalarining nazariy asoslarini ishlab chiqib, zamonaviy sun'iy intellekt tizimlarining rivojlanishiga katta hissa qo'shgan.

Kai-Fu Lee (2018) sun'iy intellektning iqtisodiyotga ta'sirini tahlil qilib, kelajakda ushbu texnologiya global raqobatning asosiy omillaridan biriga aylanishini ta'kidlaydi.

UNESCO tomonidan qabul qilingan "Artificial Intelligence Ethics Recommendation" hujjatida sun'iy intellektdan foydalanishning axloqiy tamoyillari va inson huquqlarini himoya qilish masalalari yoritilgan.

Sun'iy intellekt platformalarining afzalliklari

Mehnat unumdorligining oshishi

Sun'iy intellekt tizimlari takrorlanuvchi operatsiyalarni avtomatlashtirish orqali inson mehnatini yengillashtiradi. Natijada korxonalar va tashkilotlarda ish unumdorligi oshadi.

Katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash

An'anaviy usullar yordamida qayta ishlash qiyin bo'lgan katta hajmdagi ma'lumotlar SI tizimlari yordamida qisqa vaqt ichida tahlil qilinadi.

Ta'lim tizimida samaradorlik

Ta'lim jarayonida sun'iy intellekt talabalar bilimini individual baholash, moslashtirilgan topshiriqlar yaratish va masofaviy ta'lim sifatini oshirish imkonini beradi.

Tibbiyotdagi yutuqlar

Sun'iy intellekt kasalliklarni aniqlash, tibbiy tasvirlarni tahlil qilish va davolash strategiyalarini tanlashda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

Biznes va marketingdagi qo'llanilishi

Korxonalar mijozlarning xulq-atvorini tahlil qilish, talabni prognozlash va biznes jarayonlarini optimallashtirishda SI texnologiyalaridan foydalanmoqda.

1-jadval

Sun'iy intellekt platformalarining asosiy afzalliklari

Sun'iy intellekt platformalarining muammolari

Axborot xavfsizligi

Sun'iy intellekt tizimlari katta hajmdagi shaxsiy ma'lumotlar bilan ishlashi sababli maxfiylik masalasi dolzarb hisoblanadi.

Ish o'rinlarining qisqarishi

Avtomatlashtirish ayrim kasblarning yo'qolishiga olib kelishi mumkin. Ayniqsa, standart va takrorlanuvchi vazifalarni bajaruvchi xodimlar uchun xavf yuqori.

Algoritmik tarafkashlik

Agar tizim noto'g'ri yoki cheklangan ma'lumotlar asosida o'qitilsa, natijalarda xolislik buzilishi mumkin.

Etik muammolar

Mualliflik huquqi, mas'uliyat va inson huquqlariga ta'sir etuvchi masalalar sun'iy intellekt rivojlanishi bilan yanada dolzarb bo'lib bormoqda.

2-jadval

Sun'iy intellekt platformalarining asosiy muammolari

No	Muammo	Oqibat
1	Maxfiylik buzilishi	Ma'lumotlar sizib chiqishi
2	Ishsizlik xavfi	Kasblar qisqarishi
3	Algoritmik xatolik	Noto'g'ri qarorlar
4	Etik masalalar	Huquqiy muammolar
5	Yuqori xarajatlar	Joriy etish qiyinlashadi

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt platformalari iqtisodiy samaradorlikni sezilarli darajada oshiradi. Biroq texnologik taraqqiyot bilan bir qatorda axborot xavfsizligi va etik me'yorlarni takomillashtirish zarur.

Kelajakda sun'iy intellekt inson mehnatini to'liq almashtirishi emas, balki uni qo'llab-quvvatlovchi vosita sifatida xizmat qilishi kutilmoqda. Shu sababli kadrlarni qayta tayyorlash va raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, sun'iy intellektga asoslangan platformalar zamonaviy jamiyatning ajralmas qismiga aylanmoqda. Ularning asosiy afzalliklari mehnat unumdorligini oshirish, katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash, ta'lim va tibbiyot sohalarida samaradorlikni oshirishdan iborat.

Biroq axborot xavfsizligi, algoritmik tarafkashlik, etik muammolar va ish o'rinlarining qisqarishi kabi salbiy jihatlar ham mavjud. Ushbu muammolarni

bartaraf etish uchun sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning huquqiy va axloqiy asoslarini takomillashtirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. – Pearson, 2021.
2. Goodfellow I., Bengio Y., Courville A. Deep Learning. – MIT Press, 2016.
3. Lee K.-F. AI Superpowers: China, Silicon Valley and the New World Order. – Houghton Mifflin Harcourt, 2018.
4. Nilsson N. The Quest for Artificial Intelligence. – Cambridge University Press, 2010.
5. UNESCO. Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence. – Paris, 2021.
6. World Economic Forum. The Future of Jobs Report. – Geneva, 2023.
7. Kaplan A., Haenlein M. Artificial Intelligence and Business Applications // Business Horizons, 2019.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining raqamli iqtisodiyot va sun'iy intellektni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
9. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi rasmiy materiallari.
10. Zamonaviy axborot texnologiyalari bo'yicha ilmiy maqolalar to'plamlari.